

PRIJEDLOG ZAKONA O PROBACIJI

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova donošenja Zakona o probaciji sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. i članku 25. stavku 1. Ustava republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA NASTUPITI

1. Prikaz stanja i ocjena glede normativnog uređenja

Izvršavanje kazneno pravih sankcija u Republici Hrvatskoj propisano je Zakonom o izvršavanju kazne zatvora i Zakonom o izvršavanju uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi.

U 2007. godine Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske u sklopu CADRS-a 2004. provelo je projekt «Podrška razvoju sustava probacije» u suradnji s nacionalnom probacijskom službom Velike Britanije. Rezultat projekta je izrada petogodišnje Strategije ustrojavanja hrvatskog nacionalnog probacijskog sustava. Ustrojavanje probacijskog sustava je dio strategije reforme pravosuđa i dio je nacionalne strategije.

Strategija je osmišljena kao dio je šireg procesa osuvremenjivanja kazneno pravnog sustava u Republici Hrvatskoj u sklopu reformi povezanih s pridruživanjem Europskoj uniji. Misija novog probacijskog sustava je suradnja sa zajednicom kako bi se zaštitila javnost i smanjio rizik od recidivizma kroz rehabilitaciju i reintegraciju počinitelja kaznenog djela u društvo, te kako bi se osiguralo poštovanje prava i potreba žrtve.

Potrebu ustrojavanja probacije ilustriraju slijedeći dokumenti:

- publikacija Ujedinjenih Naroda iz 2006. godine o analizi socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj:

- Uspostava probacijskog sustava otvorila bi mogućnost kratkotrajnijih zatvorskih kazni te stvorila uvjete za veći broj alternativnih sankcija i tako podigla razinu humanosti i zaštite ljudskih prava kod izvršenja kaznenih sankcija.

- u Twining Light projektu *Reforma pretkaznenog postupka u Republici Hrvatskoj* istaknuta je potreba i važnost izricanja alternativnih sankcija, poput rada za opće dobro na slobodi, radi podrške široj reformi sustava kaznenog pravosuđa

- Izvješće Europske komisije o napretku za 2007. godinu:

- Što se tiče zatvorskog sustava, još ima prostora za poboljšanje zatvorskih uvjeta. Nedostaje zatvorskog osoblja i prostora. Zatvori su i dalje pretrpani, s prosječnom zatvorskom populacijom koja premašuje kapacitete za 20%

- Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe (čija je članica i Republika Hrvatska) iz 2006. godine:

- Posebice u slučaju zatvorenika na izdržavanju dulje kazne zatvora poduzet će se koraci potrebni da bi se osigurao postepen povratak životu u slobodnom društvu... ovaj cilj može se postići posebnim programom pripreme za otpust na slobodu ili djelomičnim ili uvjetnim otpustom pod nadzorom uz odgovarajuću društvenu podršku

- Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe iz 1999. godine koja se odnosi na prenapučenost zatvora i porast zatvorske populacije:

- naponi se trebaju usmjeriti ka što rjeđem pribjegavanju kazni dugotrajnog zatvora što nameće težak teret zatvorskom sustavu, te ka zamjeni kratkotrajnih zatvorskih kazni radom za opće dobro na slobodi,
- imajući u vidu izricanje sankcija i mjera čije se izvršavanje provodi u zajednici, a koje bi mogle biti korištene umjesto lišavanja slobode, trebalo bi razmotriti mogućnosti:
  - obustave izvršenja kazne zatvora s izrečenim posebnim obvezama,
  - kušnju, kao neovisnu sankciju određenu bez izricanja kazne zatvora,
  - intenzivni nadzor,
  - rad za opće dobro na slobodi,
  - posebne programe postupanja za pojedine kategorije počinitelja,
  - mirenje žrtve i počinitelja / obeštećenje,
  - ograničavanje slobode kretanja (primjerice ograničenja vremena kretanja ili elektronskog praćenja)

- Preporuka Vijeće Europe o uvjetnom otpustu:

- U načelu, uvjetni otpust trebao bi biti popraćen nadzorom koji uključuje pomoć i kontrolne mjere. Priroda, trajanje i intenzitet nadzora trebalo bi prilagoditi svakom pojedinom slučaju

- Preporuka Vijeća Europe iz 2006. godine o primjeni pritvora:

- S gledišta pretpostavke okrivljenikove nedužnosti i pretpostavke u korist slobode, zadržavanje u pritvoru osoba koje se sumnjiči za kazneno djelo bit će iznimka, a ne pravilo,
- U pojedinim slučajevima, zadržavanje u pritvoru odredit će se jedino gdje je to strogo potrebno i to kao mjera u krajnjoj nuždi; neće se koristiti u svrhu kažnjavanja,
- Kako bi se izbjegla neodgovarajuća primjena zadržavanja u pritvoru, dostupan bi trebao biti najširi mogući spektar alternativnih, manje ograničavajućih mjera koje se odnose na postupanje s osumnjičenikom.

Zatvorska populacija u Hrvatskoj na dan 31. prosinca 2007. godine dosegla je brojku od 4.290 osoba. Stalan je porast broja osoba na izdržavanju kazne zatvora i pritvorenika pa razina prenapučenosti premašuje standarde koje su postavili Vijeće Europe, Europska Unija i Zakon o izvršavanju kazne zatvora.

Godina	Broj zatvorenika na dan 31. prosinca	Broj i udio (%) pritvorenika
2001	2679	820 (30.6%)
2005	3485	1105 (31.7%)
2006	3833	1150 (30.0%)
2007	4290	1297 (30,2%)

Strategija razvoja probacije osmišljena je s ciljem stvaranja humanijeg i pravičnijeg kazneno pravnog sustava te smanjenja broja počinitelja kaznenih djela osuđenih na kaznu zatvora odnosno kojima je izrečena mjera pritvora. Broj počinitelja zadržanih u pritvoru visok je u usporedbi s većinom zemalja članica Europske unije.

U usporedbi s ostalim zemljama članicama Europske unije, u Hrvatskoj postoji ograničen broj sankcija i mjera čije se izvršenje provodi u zajednici, a nizak je i udio počinitelja kojima su izrečene takve sankcije.

Trenutno, u malom broju slučajeva, suci imaju na raspolaganju izvješće o socijalnom statusu počinitelja prije izricanja kazne. Opseg tih izvješća je ograničen te ne postoji sustavna procjena rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela kao ni procjena utjecaja pojedinih sankcija na smanjenje navedenog rizika, kao što je to slučaj u mnogim zemljama članicama Europske unije.

U Republici Hrvatskoj, sudcu izvršenja propisana je obveza nadzora nad uvjetno otpuštenim osuđenikom. Međutim, sudac izvršenja nema na raspolaganju stručne službe koje bi provodile nadzor i programe s uvjetno otpuštenima kao što je to slučaj u većini zemalja članica Europske unije.

2. Osnovna pitanja koja se žele urediti Zakonom te posljedice koje će donošenjem Zakona nastupiti

a) Razviti niz usluga za vrijeme trajanja sudskog postupka

Trenutno stanje

Republika Hrvatska primjenjuje pritvor prije suđenja u većoj mjeri nego većina zemalja članica Europske unije i tu postoji okvir za smanjenje zatvorske populacije razvojem i primjenom mjera kao alternative pritvoru.

Zemlja članica	Udio pritvorenika
Hrvatska	30,2
Latvija	27.0
Slovačka	26.0
Mađarska	25.0
Estonija	23.0
Bugarska	18.0
Engleska i Wales	16.8
Irska	15.9
Poljska	15.0
Litva	14.0
Češka Republika	12.8
Finska	11.6

Godina	Broj pritvorenika po danu	Udio pritvorenika u ukupnoj zatvorskoj populaciji po danu
2001	820	30.6%
2005	1105	31.7%
2006	1150	30.0%
2007	1297	30.2%

Približno 3700 osoba svake godine bude zadržano u pritvoru kraće od šest mjeseci. Državno odvjetništvo i suci ne raspolažu s provjerenim informacijama koje bi mogli koristiti kod odlučivanja o pritvoru. Hrvatsko zakonodavstvo predviđa mogućnost određivanja kućnog pritvora, ali se ova mjere ne izriče.

Aktivnosti

U fazi institucionalne izgradnje probacije tijekom 2009. godine bit će uveden model izvješća o počinitelju koji će se u pilot fazi primjenjivati u tri općinska suda (u Zagrebu, Rijeci i Požegi). Predstavnici navedenih sudova i državnih odvjetništava boravili su u studijskoj posjeti Probacijskom sustavu Velike Britanije radi izučavanja njegovog funkcioniranja u odnosu na suradnju sa sudovima i odvjetništvima. Izvješća će sačinjavati probacija sadržavat će provjerene informacije o važnim pitanjima kao što su smještaj, zaposlenje, socijalni/obiteljski status, zdravstveno stanje, zlouporaba droga ili alkohola te procjenu rizičnosti počinitelja, od značaja za odlučivanje o odustajanju od kaznenog progona ili određivanja mjere pritvora.

Uspostavom probacije stvorit će se uvjeti koji će omogućiti izricanje mjere kućnog pritvora, nadzor i podršku pritvorenicima.

U nekim europskim pravosudnim sustavima alternativne mjere pritvora provodi probacija u suradnji s vladinim i nevladinim organizacijama, kao na primjer ustanovama za pomoć pri odvikavanju, kako bi se pritvorenicima omogućio adekvatan tretman za vrijeme trajanja pritvora. Nedavna istraživanja pokazala su da je ovakvim pristupom u Velikoj Britaniji smanjena pojava recidivizma za 26%.

Očekivani rezultat

Smanjenje broja pritvorenika za oko 300 godišnje i olakšavanje problema prenapučenosti zatvorskog sustava

b) Stručna procjena počinitelja kaznenih djela korištenjem standardnog instrumenta razvijenog u Republici Hrvatskoj, s ciljem procjene rizika ponovnog počinjenja kaznenog djela te potrebnih intervencija s počiniteljem

Trenutno stanje

Trenutno u Hrvatskoj ne postoji suvremeni instrument procjene rizika/potreba počinitelja kaznenih djela. Centri za socijalnu skrb podnose izvješća o socijalnom podrijetlu maloljetnih počinitelja državnim odvjetnicima i sucima, a većina punoljetnih počinitelja bude osuđena bez konzultiranja spomenutog izvješća. U zatvorskom sustavu obavlja se procjena svih osuđenih na kaznu zatvora dulju od šest mjeseci.

Tako prikupljene informacije služe u svrhu predlaganja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora i određivanja kaznionice u kojoj će zatvorenik izdržavati kaznu, ali ne sadržavaju nužnu procjenu rizičnosti od ponovnog počinjenja kaznenog djela ili od rizičnosti za sebe ili drugog.

Većina suvremenih probacijskih službi koristi sustav procjene temeljen na analizi rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela, rizika nanošenja ozbiljne štete drugima ili sebi te analize kriminogenih faktora koje je moguće promijeniti kako bi se umanjio rizik. Ti instrumenti su statistički potvrđeni te odražavaju jedinstven kulturološki i zakonski okvir svake zemlje. Procjene se koriste pri određivanju stupnja nadzora u zajednici te vrste potrebne intervencije. Proces procjene mora se redovito ponavljati kako bi se provjerila učinkovitost poduzetih intervencija te pratila razina pokazanog rizika. Ove procjene kao sastavni dio izvješća može koristiti sud prije donošenja odluke o kazni, sudac izvršenja kod odlučivanja o odgodi i prekidu izdržavanja kazne, te Povjerenstvo za uvjetni otpust prilikom odlučivanja o uvjetnom otpustu. U većini pravnih sustava koji su ga razvili, ovaj instrument zajednički koriste probacijska i zatvorska služba.

Aktivnosti

Tijekom **faze institucijske izgradnje probacije (2008./11.)**, prva verzija instrumenta procjene, bit će razvijena i primijenjena na osuđenike kojima je izrečena uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i rad za opće dobro na slobodi, te na određenom broju zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora. Izradit će se priručnik za primjenu instrumenta za procjenu rizika te nacionalni standardi postupanja probacije.

Odluke o intervencijama za svakog pojedinog počinitelja temeljit će se na ovim procjenama i reviziji. Rezultati ponovnog preispitivanja ili revizije također će biti sastavni dio izvješća o nadzoru koje će se podnositi sucima.

Službenici sustava probacije bit će educirani za korištenje instrumenta procjene. Također će izraditi program izobrazbe za tretmansko osoblje zatvorskog sustava.

Učinkovitost instrumenta procjene redovito će se preispitivati i ocjenjivati. Planira se da će do 2012. godine biti potrebno obaviti približno 4200 početnih procjena godišnje.

Očekivani rezultat

Poboljšanje kvalitete informacija za državno odvjetništvo, sud, zatvorski sustav i Povjerenstvo za uvjetni otpust.

c) Propisivanje više različitih vrsta alternativnih sankcija

Trenutno stanje

Danas važeći Kazneni zakon propisuje dvije sankcije koje se izvršavaju u zajednici:

- uvjetnu osudu sa zaštitnim nadzorom, trajanja do pet godina i
- rad za opće dobro na slobodi, u trajanju od 10 do 60 dana, kojim je zamijenjena kazna zatvora do šest mjeseci.

Izvršavanje navedenih sankcija propisano je Zakonom o izvršavanju uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi, koji je na snazi od 2001. godine. Od 2006. godine stalan je porast broja izrečenih sankcija ove vrste, ali u usporedbi s pravosudnim sustavima zemalja Europske unije, još uvijek je vrlo nizak udio počinitelja kojima su izrečene

alternativne sankcije. Također su zabilježene značajne oscilacije u primjeni ovih sankcija po pojedinim sudovima kao odraz razlike u razumijevanju i povjerenju u alternativne sankcije među sucima.

Uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i rad za opće dobro na slobodi

Godina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	UKUPNO
Zaštitni nadzor	52	81	90	158	252	180	813
Rad za opće dobro	16	41	75	100	284	446	962

Izvršenje alternativnih sankcija od 2002. do ožujka 2007. godine

Status predmeta	Zaštitni nadzor	Rad za opće dobro
Predmeti zaključeni do kraja 2007. Cases	289	237
Tekući predmeti	465	543
Čekaju na izvršenje	83	122

Izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro, kao povjerenici, obavljaju državni službenici, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, članovi udruga (socijalni radnici, psiholozi, socijalni pedagozi) nakon završene izobrazbe koju organizira odjel za izvršavanje alternativnih sankcija Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav. Povjerenika se imenuje rješenjem, a poslovi se obavljaju honorarno izvan radnog vremena. Svaki povjerenik obavlja zaštitni nadzor ili organizira rad za opće dobro s najviše tri osuđenika. Budući da se radi o dopunskom poslu, ograničenjem broja željela se zadržati potrebna razina kvalitete.

Očekivani rezultat

Smanjenje broja zatvorske populacije. U zemljama Europske unije veliki je dijapazon sankcija koje se izvršavaju u zajednici čime se postiže humanizacija izvršavanja kaznenopravnih sankcija te se na izvršavanje kazne zatvora upućuju samo zatvorenici osuđeni na duge kazne ili posebno rizični. Razvojem probacije stvorit će se uvjeti za izmjenu Kaznenog zakona propisivanjem većeg broja sankcija u zajednici.

d) Omogućiti sucima izvršenja provjerene informacije o riziku kojeg predstavlja počinitelj te faktorima koji utječu na taj rizik.

Trenutno stanje

Sudac izvršenja upućuje na izdržavanje kazne zatvora, odlučuje o odgodi i prekidu izvršavanja, štiti prava zatvorenika te nadzire uvjetno otpuštenog osuđenika.

Trenutno ne postoje prateće službe koje bi suca izvršenja dostavljale provjerene informacije potrebne za donošenje odluka te organizirale i obavljale nadzor izvršavanja posebnih obveza tijekom trajanja uvjetnog otpusta utvrđenih rješenjem o uvjetnom otpustu.

Aktivnosti

Ustrojavanjem probacije propisat će se standardno izvješće o procjeni rizika, izradit instrumentarij za procjenu rizika te nacionalni standardi o obavljanju poslova probacije.

Očekivani rezultat

Kod odlučivanja o odgodi i prekidu izdržavanja kazne, sudac izvršenja imat će provjerene podatke zbog kojih se odgoda, odnosno prekid traži te izvješće o riziku počinitelja.

e) Priprema pomoći poslije otpusta, prikupljanje podataka za odlučivanje o uvjetnom otpustu i nadzor nad uvjetno otpuštenim osuđenikom.

Trenutno stanje

Intenzivna priprema zatvorenika za otpust započinje najkasnije tri mjeseca prije otpusta. Kaznionica, odnosno zatvor o potrebi osiguranja pomoći poslije otpusta obavještava centar za socijalnu skrb i druge ustanove i udruge kako bi zatvorenik nakon otpusta imao osiguran smještaj, prehranu, liječenje, te kako bi ga se savjetovalo o izboru prebivališta ili boravišta, pomoglo u uspostavi obiteljskih odnosa, pronalaženju zaposlenja, dovršenju stručnog osposobljavanja, kao i radi osiguranja novčane potpore za podmirenje najnužnijih potreba ili drugih oblika pomoći. Prije otpuštanja zatvorenika sa izdržavanja kazne, sudac izvršenja utvrđuje koje je radnje i mjere potrebno poduzeti radi osiguranja prihvata zatvorenika i o tome obavještava centar za socijalnu skrb. Nakon otpusta zatvorenika, sudac izvršenja rješenjem naređuje poduzimanje potrebnih mjera. Međutim, kako se ovakav način osiguravanja pomoći poslije otpusta pokazao neučinkovitim, potrebno je nadležnost za obavljanje opisanih poslova propisati sustavu probacije, kao što je to i u drugim državama Europske unije.

O uvjetnom otpuštanju zatvorenika odlučuje Povjerenstvo za uvjetni otpust, pri čemu je nužno raspolagati podacima o aktualnom stanju u obitelji zatvorenika, odnosno sredini u koju se zatvorenik otpušta te procijeniti rizik. Za vrijeme uvjetnog otpusta osuđenika se može obvezati na ispunjavanje određenih obveza (prihvatanje ponuđenog zaposlenja, nadzirano raspolaganje приходima, nastavak liječenja, neposjećivanje određenih mjesta i sl.). Osuđenika na uvjetnom otpustu nadzire sudac izvršenja, te može odrediti ili izmijeniti obveze koje osuđenik mora ispunjavati, a odlučuje i o opozivu uvjetnog otpusta. Da bi sudac izvršenja mogao provoditi nadzor nad osuđenikom i donositi odgovarajuće odluke, potrebno je ustrojiti službu koja će obavljati nadzor i redovito ga izvješćivati.

Aktivnosti

Probacija će razviti izvješća o prilikama u mjestu prebivališta, odnosno boravišta, uključujući planove uvjetnog otpuštanja te informacije i pitanja vezana za žrtve. Bit će razvijeni nacionalni standardi koji će uključiti i metode postupanja radi zaštite žrtve i drugih od ponovnog počinjenja kaznenog djela nakon puštanja zatvorenika na slobodu.

Očekivani rezultat

Smanjenje zatvorske populacije, povećanje broja uvjetno otpuštenih počinitelja i dulje razdoblje trajanja uvjetnog otpusta te zaštita društvene zajednice provođenjem kvalitetnog nadzora uvjetno otpuštenih.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Financijska sredstva za provedbu ovoga Zakona osiguravat će se u državnom proračunu Republike Hrvatske.

Budući da se predlaže postupna primjena Zakona, tijekom 2009. godine poslove probacije izvršavat će službenici Odjela za izvršavanje zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi, za čije su plaće osigurana sredstva u Državnom proračunu.

Izvršavanje alternativnih sankcija danas obavlja oko 300 državnih službenika na temelju ugovora o djelu, za što je u državnom proračunu osigurano oko 11.000.000 kuna.

Stupanjem na snagu Zakona, odnosno izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa i ustrojavanjem Uprave za probaciju te izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva pristupit će se popuni novo utvrđenih 70 radnih mjesta.

Procjenjuje se da će za plaće 70 novih državnih službenika u Državnom proračunu trebati osigurati oko 11.000.000 kuna, a za ostale troškove (izobrazba, oprema, prostor, održavanje i dr) još oko 4.000.000 kuna godišnje.

Prosječan direktan dnevni trošak (smještaj, prehrana, liječenje, izobrazba, zapošljavanje, slobodne aktivnosti) po jednom zatvoreniku iznosi 56,44 kune, odnosno za pretpostavljenih 300 pritvorenika manje u godini dana iznosi oko 6.000.000 kuna.

Uspostavom probacije osim očekivanog smanjenja broja pritvorenika, očekuje se i smanjenje porasta broja zatvorenika izricanjem različitih vrsta kaznenopravnih sankcija u zajednici te odobravanjem uvjetnog otpusta većem broju zatvorenika i u duljem trajanju.

PRIJEDLOG ZAKONA O PROBACIJI

Dio prvi OPĆE ODREDBE

Glava I. UVODNE ODREDBE

Osnovne odredbe

Članak 1.

- (1) Probacija je režim nadzirane slobode tijekom kojeg se provode postupci usmjereni na smanjenje rizika da počinitelj ponovo počini kazneno djelo.
- (2) Ovim Zakonom propisuju se probacijski poslovi koji se obavljaju kod odlučivanja o kaznenom progonu, određivanju mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjerama opreza, izboru vrsta kaznenopravnih sankcija i sigurnosnih mjera i izvršavanju kaznenopravnih sankcija izrečenih počinitelju kaznenog djela. Probacijski poslovi su i sudjelovanje u organiziranju podrške i pomoći žrtvi i oštećeniku, obitelji žrtve te obitelji počinitelja kaznenog djela.
- (3) Probacijski poslovi od posebnog su interesa za Republiku Hrvatsku.

Nadležnost za izvršavanje probacijskih poslova

Članak 2.

- (1) Probacijski poslovi su u nadležnosti Uprave za probaciju ustrojene u ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.
- (2) Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa u izvršavanju probacijskih poslova surađuje s tijelima državne vlasti, znanstvenim i drugim ustanovama, tijelima lokalne zajednice i drugim institucijama ili pravnim osobama te razmjenjuje relevantne informacije.
- (3) Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa jedanput godišnje o radu Uprave za probaciju izvještuje Vladu Republike Hrvatske i javnost.
- (4) Vlada Republike Hrvatske na temelju izvješća iz stavka 2. ovoga članka izvještuje jedanput godišnje Hrvatski sabor.

Značenje izraza u ovom Zakonu

Članak 3.

U ovom Zakonu pojedini izrazi imaju slijedeće značenje:

- 1) *probacijski poslovi* su poslovi koji se obavljaju s ciljem zaštite društvene zajednice od počinitelja kaznenog djela i njegove rehabilitacije i reintegracije u zajednicu, utjecanjem na rizične čimbenike koji su povezani sa činjenjem kaznenih djela, te sudjelovanjem u organiziranju pružanja pomoći žrtvi, oštećeniku, obitelji žrtve i obitelji počinitelja,

- 2) *procjena rizika i potreba počinitelja* je postupak u probacijskim poslovima usmjeren na procjenjivanje rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela utvrđivanjem kriminogenih čimbenika i nanošenja štete društvenoj zajednici, drugoj osobi ili sebi,
- 3) *dobrovoljnost* znači da se osoba može uključiti u probaciju samo na temelju osobnog pristanka,
- 4) *izvješće* podnosi ured za probaciju na zahtjev državnog odvjetništva, suda, suca izvršenja te kaznionice, odnosno zatvora u postupku odlučivanja o kaznenom progonu, mjerama osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjerama opreza, izboru vrsta kaznenopravnih sankcija i sigurnosnih mjera, odgode izvršavanja kazne zatvora, prekida izdržavanja kazne zatvora, odobravanja pogodnosti izlaska iz kaznionice, odnosno zatvora te nadzora nad uvjetno otpuštenim osuđenikom,
- 5) *pojedinačni program postupanja* je temeljni stručni dokument koji sadrži pedagoške, zdravstvene, psihološke, socijalne i druge stručne postupke i metode koje su primjerene osobinama i potrebama osobe, a usmjerene su na smanjenje rizika od ponovnog počinjenja kaznenog djela i nanošenja štete društvenoj zajednici, drugoj osobi ili sebi,
- 6) *osoba uključena u probaciju* je svaka osoba koja je na temelju odluke nadležnog tijela uključena u probaciju,
- 7) *nadležno tijelo* je državno odvjetništvo, sud, sudac izvršenja, kaznionica i zatvor.

Glava II.

TEMELJNA NAČELA

Zabrana nezakonitog postupanja

Članak 4.

(1) Osobi uključenoj u probaciju jamči se poštovanje ljudskog dostojanstva.

(2) Zabranjena su i kažnjiva postupanja kojima bi osoba uključena u probaciju bila podvrgnuta bilo kakvom obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja, zdravstvenim ili znanstvenim pokusima.

Zabrana diskriminacije

Članak 5.

Osobu uključenu u probaciju zabranjeno je dovoditi u nejednak položaj s obzirom na rasu, etničku pripadnost ili boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinsko stanje, obrazovanje, društveni položaj, bračni ili obiteljski status, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko naslijeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju ili po bilo kojoj drugoj osnovi.

Dobrovoljnost

Članak 6.

Osoba se u probaciju uključuje dobrovoljno uz mogućnost sudjelovanja u izboru sadržaja pojedinačnog programa.

Glava III.

PRAVA, OBVEZE I ZAŠTITA

OSOBA UKLJUČENIH U PROBACIJU

Prava osoba uključenih u probaciju

Članak 7.

(1) Osobi uključenoj u probaciju jamči se zaštita osobnosti i tajnost osobnih podataka.

(2) Osoba uključena u probaciju ima pravo uvida u sve podatke osobnika osim u zapažanja i stručna mišljenja probacijskog službenika.

(3) Osoba uključena u probaciju ne snosi troškove niti plaća pristojbe na podneske, službene radnje i odluke u svezi s primjenom ovoga Zakona.

Zaštita prava osoba uključenih u probaciju

Članak 8.

(1) Osoba uključena u probaciju ima pravo pritužbe na postupak službenika probacije i odluku ureda za probaciju.

(2) Pritužba se podnosi usmeno na zapisnik ili pisanim putem Središnjem uredu Uprave za probaciju ili tijelu na temelju čiji je odluke osoba uključena u probaciju.

(3) Na pritužbu će tijelo iz stavka 2. odgovoriti pisanim putem u roku od petnaest dana od dana njezinog zaprimanja.

(4) Ukoliko se osoba pritužuje zbog kršenja prava, o navodima pritužbe odlučit će rješenjem čelnik tijela kojem je pritužba upućena.

Obveze osoba uključenih u probaciju

Članak 9.

(1) Osoba uključena u probaciju obvezna je izvršavati postupke i mjere utvrđene pojedinačnim programom postupanja.

(2) Osoba uključena u probaciju smije promijeniti mjesto prebivališta, odnosno boravišta samo uz suglasnost tijela na temelju čije je odluke uključena u probaciju. Molba za suglasnost za promjenu prebivališta podnosi se putem ureda za probaciju.

Glava IV.

UPRAVA ZA PROBACIJU

Središnji ured i uredi za probaciju

Članak 10.

(1) Uprava za probaciju jedinstvena je upravna organizacija u sastavu ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, a čine je Središnji ured i uredi za probaciju.

(2) Upravom za probaciju upravlja ravnatelj, koji je ujedno i čelnik Središnjeg ureda.

(3) Središnji ured prati, unaprjeđuje i nadzire zakonitost rada i postupanja u područnim uredima te provodi upravni i inspekcijski nadzor.

(4) Probacijske poslove obavljaju uredi za probaciju koji se u pravilu osnivaju za područje županije.

Ovlaštene službene osobe

Članak 11.

(1) Ovlaštene službene osobe jesu: ravnatelj i državni službenici Središnjeg ureda Uprave za probaciju koji obavljaju neposredan upravni i inspekcijski nadzor nad zakonitošću rada i postupanja službenika, te državni službenici ureda za probaciju koji obavljaju probacijske poslove.

(2) Probacijske poslove obavljaju državni službenici koji imaju visoko obrazovanje drugog stupnja, a iznimno iz prvog stupnja iz područja socijalne pedagogije, socijalnog rada, psihologije ili pedagogije ili drugih društvenih ili humanističkih područja te koji imaju radno iskustvo i kompetencije za rad s počiniteljima kaznenih djela.

(3) Ovlaštene službene osobe iz stavka 1. ovoga članka imaju službenu iskaznicu i značku.

(4) Pravilnik o načinu obavljanja inspekcijskog nadzora, te službenoj iskaznici i znački ovlaštene službene osobe, donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Posebna prava ovlaštenih službenih osoba

Članak 12.

(1) Ovlaštenim službenim osobama zbog težine i naravi posla i posebnih uvjeta rada: povećana opasnost za život i zdravlje radi izloženosti stresu, zaraznim bolestima i opasnosti od nasilja, svakih dvanaest mjeseci provedenih na takvim poslovima računa se kao šesnaest mjeseci staža osiguranja te im pripada dodatak na plaću zbog rada pod posebnim uvjetima.

(2) Prava ovlaštene službene osobe iz mirovinskog osiguranja utvrđuju se na temelju posebnog zakona koji propisuje prava iz mirovinskog osiguranja ovlaštenih službenih osoba pravosuđa.

(3) Ovlaštenoj službenoj osobi koja ostvari pravo na mirovinu pripada otpremnina u visini zadnjih pet plaća obračunatih prema općim propisima.

(4) Obitelj ovlaštene službene osobe koja izgubi život u obavljanju službe ima pravo na nadoknadu troškova pokopa, a uzdržavani članovi obitelji i jednokratnu novčanu pomoć u visini šest zadnjih plaća ovlaštene službene osobe, ako ostvarivanje ovih prava nije povoljnije primjenom kolektivnog ugovora.

Izobrazba državnih službenika

Članak 13.

Za državne službenike koji obavljaju probacijske poslove obvezna je stalna stručna izobrazba prema programima izobrazbe koje donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Dio drugi

PROBACIJSKI POSLOVI

Glava V.

PROBACIJSKI POSLOVI I DOKUMENTACIJA

Probacijski poslovi

Članak 14.

(1) Probacijski poslovi su:

- 1) procjena rizika i potreba počinitelja te mogućnosti zadovoljavanja tih potreba u okolnostima u kojima osoba živi,
- 2) izrada prijedloga pojedinačnog programa postupanja,
- 3) izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi,
- 4) nadzor izvršavanja mjere opreza obveze redovnog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu,
- 5) nadzor provođenja mjera utvrđenih rješenjem o određivanju kućnog zatvora,
- 6) sudjelovanje u izvršavanju kazne zatvora,
- 7) nadzor nad uvjetno otpuštenim osuđenikom,
- 8) izrada izvješća o počinitelju za državno odvjetništvo, sud, suca izvršenja, kaznionicu i zatvor,
- 9) sudjelovanje u organiziranju pomoći i podrške žrtvi, oštećeniku, obitelji žrtve i obitelji počinitelja.

(2) Način izrade izvješća i dokumentacije koji izrađuje ured za probaciju u svezi s obavljanjem probacijskih poslova propisan je Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova koji donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Pojedinačni program postupanja

Članak 15.

- (1) Radi izvršavanja probacijskih poslova ured za probaciju u suradnji s osobom uključenom u probaciju izrađuje pojedinačni program postupanja. Pojedinačni program postupanja obuhvaća identifikaciju čimbenika koji su kriminogeno utjecali na počinjenje kaznenog djela osobe uključene u probaciju, mjera usmjerenih na njihovo otklanjanje, te metode i rokove za njihovo provođenje.
- (2) Pojedinačni program postupanja temelji se na ocjeni osobnosti, osobnih prilika, zdravstvenom stanju, stručnim kvalifikacijama, procjeni rizika i potreba počinitelja kaznenog djela, te ostalim podacima relevantnim za izvršavanje sankcije.
- (3) Pojedinačni program postupanja obvezno sadrži posebne obveze koje je odredilo nadležno tijelo, te oblike ponašanja koje je osoba prihvatila kao uvjet za određivanje mjere.
- (4) Pojedinačni program postupanja usvaja tijelo na temelju čije je odluke osoba uključena u probaciju.
- (5) Ured za probaciju u postupku izrade pojedinačnog programa postupanja može zatražiti od tijela državne vlasti, tijela lokalne zajednice, ustanova ili drugih pravnih osoba podatke potrebne za izradu i izvršavanje pojedinačnog programa.

Matica i osobnik

Članak 16.

- (1) Ured za probaciju vodi maticu i osobnik počinitelja kaznenih djela uključenih u probaciju.
- (2) Matica sadrži:
  - 1) osobne podatke o počinitelju kaznenog djela,
  - 2) podatke o presudi ili rješenju na temelju kojeg je počinitelj uključen u probaciju.
- (3) Osobnik počinitelja kaznenog djela sadrži:
  - 1) podatke o počinitelju,
  - 2) presudu ili rješenje na temelju kojeg je uključen u probaciju,
  - 3) pojedinačni program postupanja,
  - 4) procjenu rizika i potreba,
  - 5) izvješća,
  - 6) stručna mišljenja i procjene.
- (4) Središnji ured Uprave za probaciju vodi središnju maticu koja sadrži podatke iz stavka 2. ovoga članka.
- (5) Pravilnik o matici i osobniku donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Glava VI. IZVJEŠĆA

Izvješće državnom odvjetništvu

Članak 17.

- (1) Na zahtjev državnog odvjetništva u postupku odlučivanja o kaznenom progonu, ured za probaciju će u određenom roku dostaviti izvješće o počinitelju kaznenog djela.
- (2) Izvješće sadrži:
  - opće podatke o počinitelju,
  - obiteljski status,
  - socijalni status,
  - aktualno zdravstveno stanje,
  - rizična ponašanja i sklonosti,
  - ranije sankcije,

- odnos žrtve, odnosno obitelji žrtve prema počinjenom kaznenom djelu,
- odnos počinitelja prema kaznenom djelu,
- procjenu rizika i potreba,
- mišljenje o mogućoj primjeni mjere opreza.

(3) Ako je državno odvjetništvo odustalo od kaznenog progona i počinitelju odredilo obveze, odluku će dostaviti uredu za probaciju radi nadzora izvršavanja obveza.

(4) Ured za probaciju izvješćuje državno odvjetništvo o provođenju utvrđenih obveza.

Izvješće sudu

Članak 18.

(1) Prilikom odlučivanja o određivanju mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjerama opreza, sud može od ureda za probaciju zatražiti žurnu dostavu izvješća s podacima bitnim za odlučivanje.

(2) Prilikom odlučivanja o izboru kaznenopravne sankcije, sud može od ureda za probaciju zatražiti da u određenom roku dostavi izvješće. Izvješće će, osim podataka propisanih u članku 17. stavku 2. ovoga Zakona sadržavati i stručno mišljenje o utjecaju kaznenopravne sankcije na rehabilitaciju počinitelja.

Izvješće sucu izvršenja

Članak 19.

(1) U postupku odlučivanja o molbi za odgodu izvršavanja kazne zatvora i prekidu izdržavanja kazne zatvora, ured za probaciju će na zahtjev suca izvršenja u određenom roku izraditi izvješće.

(2) Izvješće sadrži podatke i dokumentaciju o razlozima zbog kojih se traži odgoda izvršavanja kazne, odnosno prekid izdržavanja kazne zatvora.

(3) Ured za probaciju dostavit će sucu izvršenja izvješće ako su prestali razlozi zbog kojih je odgoda izvršavanja kazne ili prekid izdržavanja kazne zatvora odobren ili ako ih osuđenik zlorabi.

Izvješće kaznionici, odnosno zatvoru

Članak 20.

(1) Kaznionica, odnosno zatvor može zatražiti izvješće prigodom odlučivanja o pogodnosti zatvoreniku izvan kaznionice ili zatvora te radi predlaganja uvjetnog otpusta.

(2) Izvješće kaznionici, odnosno zatvoru sadrži podatke o:

- aktualnom stanju u obitelji zatvorenika,
- aktualnim okolnostima u zajednici,
- odnosu žrtve, odnosno obitelji žrtve prema počinjenom kaznenom djelu,
- procjeni rizika i potreba zatvorenika.

Glava VII.

IZVRŠAVANJE UVJETNE OSUDE SA ZAŠTITNIM NADZOROM I RADA ZA OPĆE DOBRO NA SLOBODI

Započinjanje i mjesto izvršavanja

Članak 21.

(1) Izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi započinje nakon pravomoćnosti i izvršnosti sudske presude.

(2) Uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom i rad za opće dobro na slobodi u pravilu se izvršavaju u mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika.

Upućivanje na izvršavanje

Članak 22.

- (1) Općinski sud prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika, će u roku od osam dana od pravomoćnosti i izvršnosti presudu dostaviti uredu za probaciju radi izvršavanja.
- (2) Ured za probaciju izrađuje pojedinačni program postupanja u suradnji s osuđenikom u skladu s člankom 15. ovoga Zakona te u rokovima određenim Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova iz članka 14. stavka 2. ovoga Zakona.
- (3) Prijedlog pojedinačnog programa postupanja ured za probaciju dostavlja na suglasnost sudu iz stavka 1. ovoga članka.

Obveze ureda za probaciju u izvršavanju uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi

Članak 23.

- (1) Ured za probaciju izvješćuje sud o ostvarivanju programa postupanja uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom svaka četiri mjeseca, a rada za opće dobro na slobodi nakon polovine izvršenog rada.
- (2) Ured za probaciju će bez odgode izvijestiti sud o neispunjavanju obveza utvrđenih pojedinačnim programom postupanja i predložiti preispitivanje izvršavanja izrečene sankcije.
- (3) Kad sud primi izvješće o neispunjavanju obveza utvrđenih pojedinačnim programom postupanja pokrenut će postupak preispitivanja izvršavanja zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi najkasnije u roku od tri dana od dana primitka izvješća. Sud će upoznati osuđenika sa sadržajem izvješća i dokazima na koje se osuđenik ima pravo očitovati. Sud će donijeti rješenje u roku od tri dana od provedenog postupka.

Rad za opće dobro na slobodi

Članak 24.

- (1) Ured za probaciju sklapa ugovor s ustanovama i drugim pravnim osobama za izvršavanje rada za opće dobro na slobodi.
- (2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se međusobna prava i obveze stranaka.

Uvjeti izvršavanja rada za opće dobro na slobodi

Članak 25.

- (1) Osuđenika se na rad za opće dobro na slobodi raspoređuje u skladu s njegovim psiho-fizičkim sposobnostima uz njegov pisani pristanak.
- (2) Za vrijeme izvršavanja rada za opće dobro na slobodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa osigurat će osuđenika od profesionalnog oboljenja i nesreće na poslu.

Odgoda i prekid rada za opće dobro na slobodi

Članak 26.

- (1) Izvršavanje rada za opće dobro na slobodi može biti odgođeno na molbu osuđenika, koju podnosi uredu za probaciju u roku od tri dana od primitka odluke o rasporedu na rad.
- (2) Tijekom izvršavanja rada za opće dobro na slobodi osuđenik može uredu za probaciju podnijeti molbu za prekid izvršavanja rada.
- (3) Ured za probaciju će u roku od tri dana od primitka molbe odlučiti o odgodi, odnosno prekidu izvršavanja rada.
- (4) Protiv odluke ureda za probaciju osuđenik može podnijeti žalbu nadležnom sudu u roku od tri dana od primitka odluke. Sud će o žalbi odlučiti u roku od tri dana.

Razlozi za odgodu i prekid rada za opće dobro na slobodi

Članak 27.

(1) Razlozi za odgodu ili prekid rada za opće dobro na slobodi jesu:

- 1) akutno oboljenje osuđenika ili značajno pogoršanje kroničnog oboljenja,
- 2) smrtni slučaj člana obitelji, teška bolest ili obveza izbivanja člana uže obitelji osuđenika čime osuđenik postaje jedini obvezni osiguravatelj skrbi malodobne djece, bračnog ili izvanbračnog druga, roditelja, posvojitelja ili posvojenika, a koju je prema mišljenju centra za socijalnu skrb obvezan osigurati,
- 3) potreba obavljanja ili dovršenja radova izazvanih elementarnom nepogodom ili drugim događajem zbog čijeg bi neobavljanja nastala znatna materijalna šteta, a u užoj obitelji osuđenika nema druge radno sposobne osobe.

(2) Izvršavanje rada iz stavka 1. točke 1. ovoga Zakona može biti odgođeno ili prekinuto dok bolest traje, a najdulje 30 dana; zbog razloga iz točke 2. najdulje do petnaest dana; zbog razloga iz točke 3. do završetka posla, a najdulje do petnaest dana.

(3) Osim iz razloga iz stavka 1. ovoga članka, osuđeniku se može odgoditi ili prekinuti rad za opće dobro na slobodi i iz drugih opravdanih razloga najdulje do tri dana.

(4) Opetovana odgađanja i opetovani prekidi izvršavanja rada za opće dobro na slobodi ne mogu trajati dulje od trideset dana.

Glava VIII.

NADZOR IZVRŠAVANJA MJERE OPREZA I PROVOĐENJA POSEBNIH OBVEZA I MJERA UZ KUĆNI ZATVOR

Izvršavanje mjere opreza obveze redovnog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu

Članak 28.

(1) Rješenje o izrečenoj mjeri opreza obveze redovnog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu sud će dostaviti uredu za probaciju kad je to potrebno radi nadzora nad pridržavanjem ove mjere.

(2) Izvješće o provjeri pridržavanja mjere opreza obveze redovnog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu ured za probaciju dostavit će sudu koji je donio rješenje.

Nadzor provođenja posebnih obveza i mjera utvrđenih rješenjem o određivanju kućnog zatvora

Članak 29.

(1) Rješenje o određivanju kućnog zatvora sud će dostaviti i uredu za probaciju kad je to potrebno radi nadzora provođenja posebnih obveza i mjera.

(2) Ured za probaciju dostavit će sudu izvješće o provođenju posebnih obveza i mjera.

Glava IX.

IZVRŠAVANJE KAZNE ZATVORA

Sudjelovanje u izvršavanju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora

Članak 30.

(1) Nadzor i organizaciju provođenja posebnih obveza ili mjera utvrđenih rješenjem o korištenju pogodnosti izvan kaznionice, odnosno zatvora provodi nadležni ured za probaciju.

(2) Izvješće o nadzoru zatvorenika tijekom korištenja pogodnosti iz stavka 1. ovoga članka ured za probaciju će dostaviti kaznionici, odnosno zatvoru ako zatvorenik ne ispunjava obveze ili mjere utvrđene rješenjem o korištenju pogodnosti.

Priprema prihvata poslije otpusta

Članak 31.

(1) Na zahtjev kaznionice, odnosno zatvora ured za probaciju prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta zatvorenika na izdržavanju kazne zatvora, obavlja poslove pripreme prihvata poslije otpusta:

- organiziranje smještaja,
- pomoć pri zapošljavanju,
- priprema žrtve, oštećenika ili obitelji žrtve za izlazak zatvorenika.

(2) Za zatvorenika koji se priprema za uvjetni otpust obaviti će se i:

- procjena rizika u zajednici i uvjetima za prihvata zatvorenika,
- utvrđivanje mogućnosti nastavka obveza utvrđenih pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora (nastavak školovanja, nastavak tretmana ovisnosti, nastavak drugih posebnih programa).

(3) O utvrđenim okolnostima u mjestu prebivališta, odnosno boravišta ured za probaciju će u roku od petnaest dana od zaprimljenog zahtjeva iz stavka 1. i 2. ovoga članka izvijestiti kaznionicu, odnosno zatvor.

Glava X.

UVJETNI OTPUST

Nadzor uvjetno otpuštenog osuđenika

Članak 32.

(1) Rješenje o uvjetnom otpustu dostavlja se i uredu za probaciju prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika. U roku propisanom Pravilnikom o načinu obavljanja probacijskih poslova iz članka 14. stavka 2. ovoga Zakona, ured za probaciju će u suradnji sa osuđenikom izraditi program provođenja i nadzora obveza utvrđenih rješenjem o uvjetnom otpustu i dostaviti ga sucu izvršenja.

(2) Ustanove i druge pravne osobe u kojima osuđenik izvršava program utvrđen rješenjem o uvjetnom otpustu obavještavaju ured za probaciju o izvršavanju obveza.

(3) O izvršavanju obveza i provođenju nadzora uvjetno otpuštenog osuđenika ured za probaciju izvješćuje suca izvršenja.

(4) Ured za probaciju ili osuđenik može sucu izvršenja predložiti izmjenu programa provođenja i nadzora obveza utvrđenih rješenjem o uvjetnom otpustu ili predložiti da utvrdi obveze ako rješenjem o uvjetnom otpustu nisu utvrđene.

Glava XI.

PROCJENA RIZIKA I POTREBA POČINITELJA KAZNENOG DJELA

Procjena rizika i potreba

Članak 33.

(1) Stručni postupak utvrđivanja rizika i potreba počinitelja kaznenog djela provodi se primjenom verificiranog i validiranog instrumentarija.

- (2) Procjena rizika i potreba odnosi se na vjerojatnost ponovnog počinjenja kaznenog djela i štete koju počinitelj može nanijeti društvenoj zajednici, drugoj osobi ili sebi.
- (3) Potrebe počinitelja utvrđuju se radi određivanja odgovarajućih sadržaja pojedinačnog programa postupanja.

Glava XII.

SUDJELOVANJE U ORGANIZIRANJU POMOĆI I PODRŠKE ŽRTVI, OŠTEĆENIKU, OBITELJI ŽRTVE I POČINITELJA

Pomoć žrtvi, oštećeniku, obitelji žrtve i počinitelja

Članak 34.

- (1) Na zahtjev državnog odvjetništva, suda, žrtve i oštećenika, ured za probaciju sudjelovat će u organiziranju psihosocijalne pomoći žrtvi, oštećeniku i obitelji žrtve.
- (2) Na zahtjev obitelji počinitelja ured za probaciju sudjelovat će u organiziranju psihosocijalne pomoći obitelji počinitelja.
- (3) Sudjelovanje u organiziranju psihosocijalne pomoći iz stavka 1. ovoga članka ne može obavljati službenik probacije kod kojeg je počinitelj kaznenog djela ili njegova obitelj u tretmanu.

Glava XIII.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Provedbeni propisi

Članak 35.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa će u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti:

1. Pravilnik o načinu obavljanja probacijskih poslova iz članka 14. stavka 2. ovoga Zakona,
2. Pravilnik o programima izobrazbe službenika probacije iz članka 13. ovoga Zakona,
3. Pravilnik o matici i osobniku iz članka 16. stavka 5. ovoga Zakona,
4. Pravilnik o načinu obavljanja inspekcijskog nadzora, službenoj iskaznici i znački ovlaštene službene osobe iz članka 11. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 36.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi («Narodne novine», br. 128/99.), a provedbeni propisi doneseni na temelju toga Zakona ostaju na snazi do donošenja provedbenih propisa na temelju ovoga Zakona.

Članak 37.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama», a odredbe Glave XI. i XII. ovoga Zakona stupaju na snagu 01. siječnja 2012.

OBRAZLOŽENJE UZ ČLANKE

Članak 1.

Definira probaciju kao režim nadzirane slobode tijekom kojeg se provode postupci usmjereni na smanjenje rizika da počinitelj ponovo počini kazneno djelo.

Propisuje probacijske poslove i osobe koje kod odlučivanja o kaznenom progonu, tijekom kaznenog postupka, tijekom izvršavanja kaznenopravnih sankcija i mjera i uvjetnog otpusta mogu biti uključene u probaciju. U dosadašnjem postupanju prema počinitelju kaznenog djela bila je zanemarivana žrtva, pa se sukladno praksi demokratskih socijalno osjetljivih društava, po prvi put propisuje sudjelovanje u organiziranju pomoći i podrške žrtvi kaznenog djela i oštećeniku, obitelji žrtve i obitelji počinitelja.

Budući da se počinitelj kaznenog djela uključuje u probaciju radi njegovog osposobljavanja za život u skladu s pravnim propisima i moralnim načelima, te se time ostvaruje zaštita društvene zajednice i smanjenje povratništva, izvršavanje ovih poslova od posebnog je interesa za Republiku Hrvatsku.

Članak 2.

Poslovi probacije su u nadležnosti Uprave za probaciju Ministarstva pravosuđa.

Zbog potrebe osiguravanja uvjeta za izvršavanje poslova probacije koji se izvršavaju u lokalnoj sredini počinitelja kaznenog djela, propisana je suradnja Ministarstva pravosuđa sa lokalnom zajednicom, strukovnim udrugama i pravnim osobama, kao i s državnim tijelima, znanstvenim i drugim ustanovama te institucijama čime će se ostvarivati mogućnost primjene novih postignuća i unaprjeđenje sustava probacije.

Članak 3.

Obzirom na nove pojmove utvrđene ovim Zakonom, u članku 3. dana su pojašnjenja pojedinih izraza.

Članak 4., 5. i 6.

Zaštita temeljnih ljudskih prava jamči se Ustavom Republike Hrvatske, Zakonom o suzbijanju diskriminacije te međunarodnim dokumentima koje je Republika Hrvatska prihvatila:

- Međunarodni ugovor o građanskim i političkim pravima,
- Međunarodni ugovor o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima,
- Deklaracija o temeljnim načelima pravde za žrtve kriminala i zloporabe moći,
- Deklaracija o zaštiti svih osoba od torture i drugih oblika okrutnog, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja,
- Konvencija o sprječavanju mučenja, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja,
- Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,
- Europska zatvorska pravila,
- Preporuke o postupanju sa pritvorenici.

Stoga se svim osobama jamči poštivanje ljudskog dostojanstva, čovječno postupanje i jednakost, odnosno zabrana diskriminacije po bilo kojoj osnovi.

Kako se za uključivanje u probaciju već tijekom kaznenog postupka traži pristanak počinitelja da bi se postigla svrha, propisana je dobrovoljnost osobe za uključivanje u postupke i programe te mogućnost sudjelovanja u izradi pojedinačnog programa postupanja izborom sadržaja, čime se jamči dinamičnost procesa koju populacija počinitelja kaznenih djela zahtjeva.

Članak 7., 8. i 9.

Zaštita osobnosti i tajnosti podataka osoba uključenih u probaciju temeljena je na Zakonu o zaštiti osobnih podataka koji propisuje zaštitu tajnosti osobnih podataka svih građana.

Počinitelj uključen u probaciju ne snosi troškove izvršavanja.

Pravo na pritužbu je jedno od pravnih načela u svrhu zaštite prava građana, pa se takvo pravo jamči i osobi uključenoj u probaciju. Pritužba se može podnijeti usmeno ili pisanim putem. Po svakoj pritužbi obvezno je postupiti ispitivanjem navoda iz pritužbe i dostavljanjem odgovora podnositelju u roku od 15 dana, a u slučaju pritužbe zbog kršenja prava, o istoj će odlučiti čelnik tijela kojem je pritužba upućena rješenjem.

Osobe uključene u probaciju obvezne su izvršavati mjere i provoditi aktivnosti utvrđene pojedinačnim programom postupanja. Da bi se osigurala dostupnost osobe, osoba uključena u probaciju ne može bez suglasnosti ureda za probaciju mijenjati mjesto prebivališta, odnosno boravišta.

Članak 10., 11., 12. i 13.

Za obavljanje probacijskih poslova u Ministarstvu pravosuđa ustrojava se Uprava za probaciju. Osobe uključene u probaciju ne izdvajaju se iz svoje socijalne sredine te se zbog toga u županijama ustrojavaju uredi za probaciju koji su ustrojstvene jedinice Uprave za probaciju.

Probacijske poslove obavljaju državni službenici koji imaju visoko obrazovanje drugog stupnja, a iznimno iz prvog stupnja iz područja socijalne pedagogije, socijalnog rada, psihologije ili pedagogije ili drugih društvenih ili humanističkih područja te koji imaju radno iskustvo i kompetencije za rad s počiniteljima kaznenih djela.

Za obavljanje poslova probacije potrebna su posebna specijalistička znanja pa je propisana stalna stručna izobrazba službenika.

Članak 14.

Jedan od najznačajnijih i najzahtjevnijih probacijskih poslova je procjena rizika i potreba počinitelja kaznenog djela, za što je u tijeku izrada odgovarajućeg instrumentarija. Poslovi probacije su i izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi, nadzor izvršavanja mjere opreza obveze redovnog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu te mjera utvrđenih rješenjem o određivanju kućnog zatvora.

Sudjelovanje probacije u izvršavanju kazne zatvora odnosi se na dodir zatvorenika s vanjskim svijetom i odlučivanje o uvjetnom otpustu, organiziranje prihvata poslije otpusta i nadzor nad uvjetno otpuštenim osuđenikom.

Državno odvjetništvo, sud, sudac izvršenja i kaznionica i zatvor od ureda za probaciju mogu zatražiti izvješća o počinitelju.

Žrtve, oštećenici i obitelj žrtve u dosadašnjem načinu izvršavanja kaznenopravnih sankcija nisu bile adekvatno tretirane, i također je i obitelj počinitelja potrebno zaštititi od posljedica kažnjivog ponašanja njezinog člana i stigmatizacije u najvećoj mogućoj mjeri.

Radi osiguranja jednakog postupanja i iste razine kvalitete usluge osobama uključenim u probaciju, posebno će se propisati način obavljanja probacijskih poslova kao i način izrade izvješća i dokumentacije koju izrađuje ured za probaciju.

Članak 15.

Radi izvršavanja probacijskih poslova izrađuje se pojedinačni program postupanja. Pojedinačni programa postupanja sadrži postupke i mjere koje će se provoditi sa počiniteljem radi otklanjanja čimbenika rizika koji su u svezi s činjenjem kaznenih djela.

Pojedinačni program postupanja treba prilagoditi svakom pojedincu uključenom u probaciju u odnosu na njegovu osobnost, osobne prilike, zdravstveno stanje, stručne kvalifikacije i životne okolnosti.

Ured za probaciju može, radi donošenja pojedinačnog programa, zatražiti potrebne podatke od tijela državne vlasti i lokalne zajednice, ustanova i drugih pravnih osoba koje će doprinijeti kvaliteti izrade pojedinačnog programa, odnosno njegovog izvršavanja. Pojedinačni program usvaja tijelo na temelju čije je odluke osoba uključena u probaciju.

Osoba se aktivno uključuje u izradu pojedinačnog programa radi načela dobrovoljnosti i postizanja motivacije, odnosno kvalitetnijih rezultata.

Članak 16.

Vođenje matice i osobnika osoba uključenih u probaciju, propisano je radi zakonitog provođenja probacije. U Ministarstvu pravosuđa vodi se središnja matica radi praćenja i analize probacijskih poslova i izrade statističkih izvješća.

Članak 17., 18., 19. i 20.

Za potrebe državnog odvjetništva, suda, suca izvršenja, kaznionica i zatvora, ured za probaciju sastavljat će i u određenom roku dostavljati različita izvješća, ovisno o njihovoj namjeni. Propisani su minimumi podataka koje izvješće treba sadržavati ovisno o svrsi zbog koje se izvješće izrađuje: odlučivanje o kaznenom progonu, odlučivanje o određivanju mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika i mjerama opreza, izboru vrste kaznenopravnih sankcija i sigurnosnih mjera i izvršavanju kaznenopravnih sankcija izrečenih počinitelju kaznenih djela, odgodi izvršavanja kazne zatvora i prekidu izdržavanja kazne zatvora, odobravanju pogodnosti izlazaka iz kaznionice, odnosno zatvora tijekom izdržavanja kazne zatvora te radi predlaganja uvjetnog otpusta zatvorenika.

Članak 21., 22., 23., 24., 25., 26. i 27.

Izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzora i rada za opće dobro na slobodi započinje nakon pravomoćnosti i izvršnosti sudske presude. Za upućivanje osuđenika na izvršavanje sankcije nadležan je općinski sud prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osuđenika. Ove kaznenopravne sankcije u pravilu se izvršavaju u mjestu prebivališta odnosno boravišta osuđenika.

Radi izvršavanja ovih sankcija ured za probaciju sa osuđenikom izrađuje prijedlog pojedinačnog programa postupanja kojeg dostavlja na suglasnost sudu. O provođenju pojedinačnog programa postupanja ured za probaciju redovito izvješćuje sud. Osim prava, osobama uključenim u probaciju propisane su i obveze jer neispunjavanje obveza mora imati za posljedicu promjenu pojedinačnog programa ili vrste sankcije ili mjere, o čemu će sud odlučiti u roku od 3 dana.

Kaznenopravna sankcija rada za opće dobro na slobodi može se obavljati u ustanovama i pravnim osobama s kojima ured za probaciju sklapa ugovor. Osuđenika se na rad raspoređuje sukladno njegovim psihofizičkim sposobnostima uz njegov pisani pristanak. Ministarstvo pravosuđa obvezno je osigurati osuđenike od profesionalnog oboljenja i nesreće na poslu. Osuđeniku se može omogućiti izvršavanje rada u vremenu koje ne remeti njegove druge obveze, pa se propisuje mogućnost odgode i prekida izvršavanja rada za opće dobro na slobodi, o čemu odlučuje ured za probaciju ukoliko se utvrdi postojanje opravdanih razloga. Protiv odluke ureda za probaciju osuđenik može podnijeti žalbu sudu koji će o žalbi odlučiti. Propisani su rokovi odgode odnosno prekida rada za opće dobro na slobodi.

Članak 28. i 29.

Ustrojavanjem sustava probacije omogućit će se odgovarajući nadzor izvršavanja mjere opreza obveznog redovnog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu i mjera utvrđenih rješenjem o određivanju kućnog zatvora.

Članak 30. i 31.

Za vrijeme korištenja pogodnosti izvan kaznionice odnosno zatvora, zatvoreniku se mogu utvrditi posebne obveze i mjere čiju će organizaciju i nadzor provoditi ured za probaciju. U slučaju ako zatvorenik ne ispunjava obveze tijekom pogodnosti, ured za probaciju izvjestit će kaznionicu odnosno zatvor.

U poslove probacije spadaju i poslovi pripreme zatvorenika za otpust i osiguranje pomoći poslije otpusta koji se obavljaju tijekom izvršavanja kazne zatvora.

Članak 32.

Uvjetno otpuštenog osuđenika treba nadzirati i organizirati provođenje posebnih obveza koje su mu određene rješenjem o uvjetnom otpustu. Ured za probaciju izvješćuje suca izvršenja o tijeku uvjetnog otpusta te može sucu izvršenja predlagati izmjenu ili ukidanje pojedinih obveza ili utvrđivanje obveza ako rješenjem o uvjetnom otpustu nisu bile utvrđene.

Članak 33.

Posebnu važnost ima procjena rizika i potreba počinitelja kaznenog djela koja će se utvrđivati primjenom posebnog instrumentarija za procjenu rizika od povratništva, nanošenja štete društvenoj zajednici, drugoj osobi ili sebi, odnosno opasnosti koju može predstavljati počinitelj kaznenog djela. Instrumentarij će biti stručno validiran i verificiran.

Radi izricanja odgovarajuće sankcije i određivanja sadržaja pojedinačnog programa postupanja, obavlja se procjena rizika i potreba počinitelja kaznenog djela. Procjena rizika i potreba zahtjevan je stručni postupak koji će se provoditi instrumentom koji je u fazi pilot primjene, odnosno analize mogućnosti njegove primjene, usavršavanja i pripreme za postupak validacije koji treba provesti znanstvenom metodom u suradnji s odgovarajućom znanstvenom institucijom. Kako rezultati primjene ovog instrumenta imaju značajne posljedice između ostalog i na sigurnost zajednice, potrebno je odgovarajuće vremensko razdoblje kreiranja i provjere pouzdanosti.

Članak 34.

Da bi se ublažile posljedice počinjenog kaznenog djela, ured za probaciju može se uključiti u organiziranje psihosocijalne pomoći žrtvi, oštećeniku i obitelji žrtve i počinitelja kaznenog djela. Radi objektivnosti u postupanju i povjerenja žrtve, oštećenika i obitelji žrtve, propisano je da isti službenik ne može raditi s počiniteljem, žrtvom, oštećenikom i obitelji žrtve.

Članak 35., 36. i 37.

Radi kvalitetne primjene Zakona predviđeno je donošenje provedbenih propisa kojima će se pobliže urediti način obavljanja probacijskih poslova, odnosno uspostaviti nacionalni standardi za njihovo obavljanje, programi izobrazbe službenika probacije radi stjecanja specifičnih znanja radi dodatnog osposobljavanja za obavljanje poslova, matice i osobnika radi omogućavanja jedinstvenih evidencija i obrade podataka, načinu obavljanja inspeksijskog nadzora te o službenoj iskaznici i znački koje dokazuju ovlaštenja službenika probacije za obavljanje poslova.

Svi provedbeni propisi trebaju biti doneseni u roku od tri mjeseca od stupanja Zakona na snagu, a do njihovog donošenja na snazi će ostati pravilnici doneseni na temelju Zakona o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi koji stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti.

Zakonom o probaciji uređeno je izvršavanje uvjetne osude sa zaštitnim nadzorom i rada za opće dobro na slobodi, to stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o izvršavanju zaštitnog nadzora i rada za opće dobro na slobodi.

Svi probacijski poslovi, uređeni ovim Zakonom, izvršavat će se stupanjem zakona na snagu, osim sudjelovanja u organiziranju podrške i pomoći žrtvi, oštećeniku i obitelji žrtve čije se započinjanje izvršavanja predviđa sa 1. siječnja 2012. godine.